

Zoek de verschillen: wat is echt en wat is Chinees?

Door REINIER KIST

In de wereld van Chinese nepwinkels kun je meubels uitzoeken in een letterlijke kopie van IKEA – tot het potlood aan toe, vervolgens een broodje eten bij een winkel die in alles lijkt op de Subway, of besluiten een frappuccino te halen bij de 'Starbucks'. Imitatiewinkels en -restaurants zijn niet nieuw in China, maar volgens experts worden de kopieën steeds verfijnder. Wat kunnen Chinezen namaken, en wat niet?

1 Wat maakt China na?

Toen onlangs in de stad Kunming in Zuidwest-China een nagemaakte Applestore opdook schreven verslaggevers met verbazing dat de winkel exact volgens de voorschriften van Apple was gemaakt. Volgens een blogger geloofden de werknemers zelfs dat ze voor Apple werkten.

Als Chinese ondernemer heb je grofweg twee opties, zegt China-onderzoeker Mark Greeven van de Rotterdam School of Management. „Je kunt een zelfbedacht product op de markt brengen. Of je kopieert een bestaand product dat zichzelf heeft bewezen.” Het is niet gek dat veel ondernemers voor het laatste kiezen. „De risico's zijn laag, de vraag naar westerse producten is enorm en dankzij de lage lonen in China is de productie spotgoedkoop.”

Namaakproducten, *shanzhai* in het Chinees, zijn in China alomtegenwoordig. In een land waar straatverkopers waterflesjes vullen met kraanwater en als mineraalwater verkopen, hoeft het niet te verbazen dat hele hotelketens worden gekopieerd (Hayiatt in plaats van Hyatt) en Harry Potter-boeken al voor de officiële verschijningsdatum verkrijgbaar waren, met geheel uit de duim gezogen plot en personages. Veel ondernemers zien shanzhai als een patriotistische daad: het is goed voor de Chinese economie en de armen hebben ook recht op een goed mobieltje en een Louis Vuitton-tas.

Het Amerikaanse onderzoeksbureau Verical schatte de schade voor de Amerikaanse en Europese economie op 230 miljard euro per jaar.

Namaak is in China alomtegenwoordig. Van waterflesjes tot hotelketens. Het is goed voor de economie, zeggen de Chinezen.

2 Hoe kunnen ze namaken?

Een paar Nike-schoenen namaken is voor een ervaren schoenmaker geen kunst, maar voor het kopiëren van hightechproducten of hoogwaardige industriële apparaten zijn geraffineerdere methodes nodig. Neem de Nederlandse scheepbouwer IHC Merwede. De bouw van baggerschepen mag alleen in China schepen bouwen als hij samenwerkt met een Chinees bedrijf. Via onderaannemers of gedurende een onderhoudsbeurt lekken de blauwdrukken naar de zwarte markt. De scheepsbouwer zegt tientallen miljoenen euro's schade te hebben geleden doordat complete baggerschepen in China worden nagemaakt.

Bovendien houdt China zich volgens experts op grote schaal bezig met cyberspionage. Internetbeveiligingsbedrijf McAfee maakte vorige week bekend dat onbekenden de afgelopen vijf jaar een groot aantal aanvallen hebben uitgevoerd op computersystemen van 72 landen, internationale organisaties en grote bedrijven. McAfee vermoedt dat een land achter de inbraak van de computersystemen zit, maar zegt niet welk land zij verdenken. Deskundigen beschuldigen China, de enige Aziatische grootmacht die niet werd getroffen door de aanvallen.

McAfee vergeleek de aanvallen met de grootschalige hack genaamd Aurora, die in 2010 door Google werd geopenbaard. Grote defensie- en technologiebedrijven waren doelwit van de aanval, die volgens onderzoekers van Google door China was uitgevoerd. Amerikaanse veiligheidsdeskundigen, onder wie de voormalige CIA-directeur Michael Hayden, hebben China meerdere malen beschuldigd van cyberdiefstal voor commercieel en strategisch gewin.

China kopieert volgens experts illegaal bedrijfsinformatie en het land houdt zich op grote schaal bezig met cyberspionage.

3 Wat kan China niet?

Nog maar twintig jaar geleden was China de elfde economie van de wereld. Nu staat het land op de tweede plaats, na de Verenigde Staten. In een economie die zo'n groeispurt heeft doorgemaakt, zijn kennis en ervaring schaars. „Een betere automotor dan Mercedes ontwikkelen, dat zie ik China nog niet zo snel doen”, zegt China-onderzoeker Greeven.

Omdat China zich heeft ontwikkeld tot bulkproducent van goedkope goederen, heeft het zich de laatste jaren op andere gebieden minder snel ontwikkeld. „Distributie, design en marketing”, somt Greeven op. „De zaken die belangrijk zijn om een eigen merk in de markt te zetten.”

Kennis en ervaring zijn schaars. China is een bulkproducent en heeft minder ervaring met distributie, design en marketing.

4 En wat kan het land wél?

Maar het beeld dat China alleen handig is in westerse producten namaan verandert, zeggen experts. Van goedkope maakindustrie vindt China zichzelf opnieuw uit als producent van technologisch hoogwaardiger producten. Dat valt onder meer af te lezen uit het jongste vijfjarenplan, waarin imitatie op alle terreinen plaats moet maken voor innovatie.

De gedaanteverwisseling van de Chinese economie is al in volle gang. China vraagt meer patenten aan dan elk ander land. Chinese wetenschappers publiceren steeds vaker in internationale wetenschappelijk tijdschriften. De Chinese jeugd behoort sinds enkele jaren tot de beste opgeleide ter wereld.

„Op veel gebieden doet China niet onder voor het Westen”, zegt Greeven. In de landbouw is China erg ver met onderzoek naar genetisch gemanipuleerde gewassen, in de telecomsector is een bedrijf als Huawei, dat infrastructuur voor mobiele netwerken levert, de op één na grootste van de wereld. De systemen voor online zakendoen zijn in China sneller en efficiënter dan in het Westen. De farmaceutische industrie kan binnenkort concurreren met het Westen. De ruimtevaartindustrie groeit enorm.”

Toch zijn er kanttekeningen te plaatsen bij de innovatiegolf die in China is ontketend. De Amerikaanse onderzoekers Dan Breznitz en Michael Murphree schrijven in het recent verschenen boek *Run of the Red Queen* dat de Chinese staatseconomie veel beter is toegerust voor bulkproductie dan innovatie. Het probleem, schrijven de auteurs, is dat in het huidige systeem ondernemers zelf geen winst kunnen maken met nieuwe producten. In het Angelsaksische kapitalistische model is de potentiële beloning voor ondernemers die risico's durven te nemen vele malen hoger. China kan volgens de onderzoekers beter blijven doen waar het goed in is: massaproductie door efficiënte (staats)bedrijven. Op dat gebied heeft China de laatste jaren toonaangevende technologieën ontwikkeld: van nieuwe productiesystemen tot logistieke innovaties.

Volgens Greeven gaat China uiteindelijk dezelfde kant op als Japan in de jaren tachtig van de vorige eeuw. Eerst produceerden de Japanners enkel goedkope namaak, maar ineens maakten ze betere auto's dan het Westen. Vooral in de middle- en lowtechindustrie verwacht Greeven dat de Chinezen een belangrijke rol gaan spelen. „Over tien jaar staan er naast de Europese, Japanse en Koreaanse televisies, wasmachines en koelkasten ook Chinese merken in de winkel.”

China staat bekend als namaker van goedkope producten, maar het land is steeds vaker ook producent van technologisch hoogwaardiger producten.

Ikea-vestiging in Amsterdam. Foto Roger Cremers

Starbucks in het centrum van New York. Foto WFA

Een Apple-winkel in Californië. Foto AFP

Een nep-Ikea in Kunming, China. Foto Reuters

Een Chinese kopie van Starbucks

De namaak Apple-winkel in Kunming. Foto AP